

**ПРОУЧВАНЕ НАГЛАСИТЕ НА СТУДЕНТИТЕ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ
„МЕДИЦИНСКА СЕСТРА“ ЗА РАБОТА С ДЕЦА**

Павлинка Добрилова, Галя Янкова, Пламен Георгиев

Филиал „Проф. д-р Иван Митев“, гр. Враца към МУ – София

3000, гр. Враца, България, e-mail: p.m.georgiev@filialvratsa.mu-sofia.bg;

p.dobrilova@filialvratsa.mu-sofia.bg

**STUDY OF THE ATTITUDES OF NURSING STUDENTS TOWARDS WORKING WITH
CHILDREN**

Pavlinka Dobrilova, Galya Yankova, Plamen Georgiev,

Branch "Prof. Dr. Ivan Mitev", Vratsa, at MU - Sofia

3000, Vratsa, Bulgaria, e-mail: p.m.georgiev@filialvratsa.mu-sofia.bg;

p.dobrilova@filialvratsa.mu-sofia.bg

Абстракт

Работата с деца е специфична и изисква предоставяне на ефективни и качествени здравни грижи от добре обучен и квалифициран персонал. Такива грижи могат да предоставят само медицински сестри, които притежават висока степен на професионализъм и необходимите личностни качества и желание за работа с деца.

Цел: Да се изследва готовността и желанието на студентите от специалност „медицинска сестри“ за работа с деца, като необходимо условие за предоставяне на качествени и ефективни здравни грижи в системата на детското здравеопазване.

Материали и методи: Проучването е проведено във Филиал „Проф. д-р Иван Митев“, гр. Враца към МУ - София. Чрез пряка индивидуална анкета е проучено мнението на 204 студенти от специалност „медицинска сестра“ в периода м. април 2025 г. – м. май 2025 г. Данните от изследването са обработени със статистическа компютърна програма SPSS v. 20.

Резултати и обсъждане: Опитът, който придобиват студентите по време на обучението влияе върху нагласите им за работа с деца. От стажантите 90,6% изразяват желание за работа с деца, докато желаещите от втори курс са едва 20 %. Основните причини са: това са трудни пациенти – 75% и не се чувстват подготвени практически – 62%. Желаещите да работят с деца предпочитат детски ясли и детски градини (48,1%) и извънболничната педиатрична помощ (23,1 %). Едва 20,2% са желаещите да работят в педиатричната болничната помощ.

Заклучение: Студентите от специалност „медицинска сестра“ притежават необходимите теоретични знания, но нямат достатъчна практическа подготовка за работа с деца, поради което те се чувстват несигурни и предпочитат да работят в друг сектор от здравната система.

Ключови думи: *медицинска сестра, здравни грижи, деца*

Въведение

Сестринската професия се базира на основните нужди и потребности на човека, но с развитието на медицинската наука тя придобива ново измерение. Здравните грижи за децата са предизвикателство за съвременната медицинска сестра. Работата с деца е специфична и изисква предоставяне на ефективни и качествени здравни грижи от добре обучен и квалифициран персонал. Такива грижи могат да предоставят само медицински сестри, които притежават не само висока степен на професионализъм, но и необходимите личностни качества и желание за работа с деца.

В педиатричната здравна помощ медицинските сестри заемат ключова позиция в различните нива на грижи за детето и семейството. Децата са специфична възрастова група и изискват комплексни грижи за осигуряване на тяхното физическо и психическо здраве. Тя е не само лицето, което управлява здравните грижи при всеки отделен случай на заболяване, но трябва да отговори изцяло на потребностите на децата, свързани с тяхното физическо, социално, емоционално, когнитивно и двигателно развитие. Това определя ключовата позиция, която медицинската сестра заема в различните нива на грижи за децата и

семействата. Хроничният недостиг на тези специалисти създава сериозен проблем за педиатричната здравна помощ и поставя в риск грижата за децата и опазване на тяхното здраве, което е причина да направим настоящото изследване.

Целта на настоящото проучване е да се изследва готовността и желанието на студентите от специалност „медицинска сестри“ за работа с деца, като необходимо условие за предоставяне на качествени и ефективни здравни грижи в системата на детското здравеопазване.

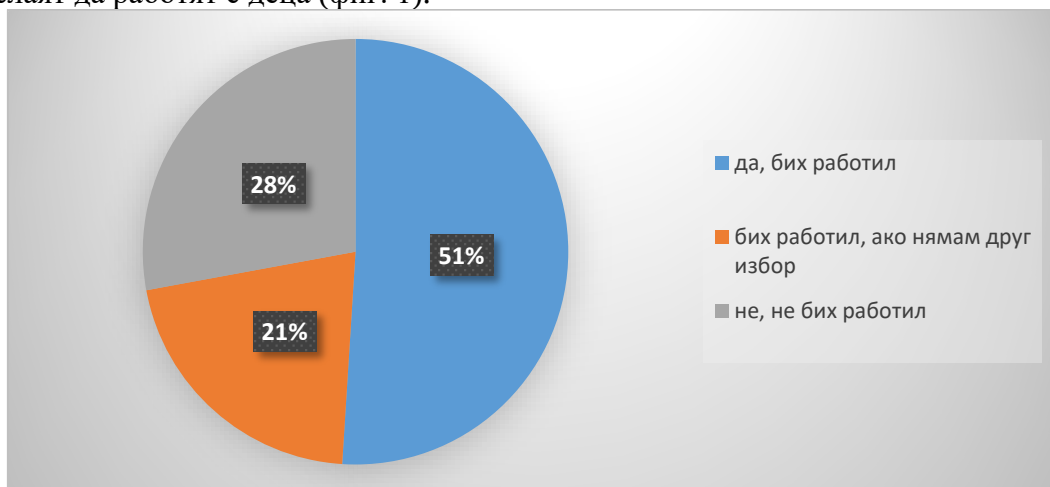
Материали и методи

Проучването е проведено във Филиал „Проф. д-р Иван Митев“, гр. Враца към МУ - София. Чрез пряка индивидуална анкета е проучено мнението на 204 студенти в периода м. април 2025 г. – м. май 2025 г. Студентите са от специалност „медицинска сестра“ – втори, трети и четвърти курс. Данните от изследването са обработени със статистическа компютърна програма SPSS v. 20. Резултатите са описани чрез графики и числови величини (относителен дял, средна аритметична със стандартно отклонение, корелационни коефициенти и др.). Значимостта на резултатите е определена при $p < 0,05$.

Резултати и обсъждане

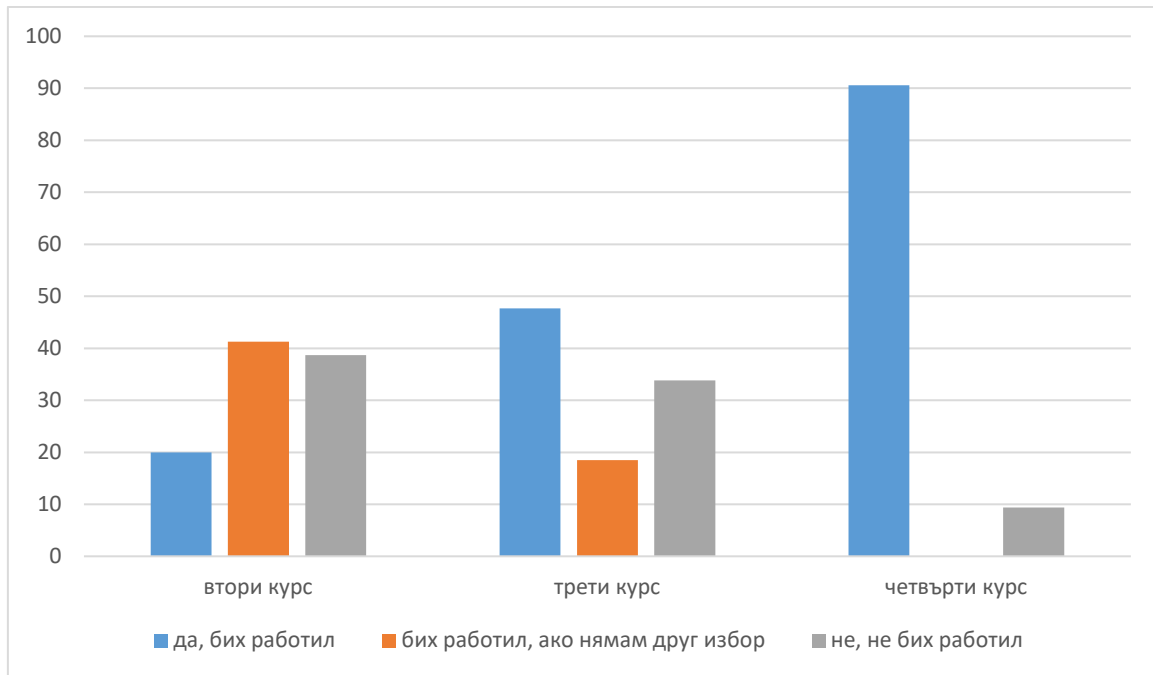
Изследвано е мнението на 204 студенти от специалност „медицинска сестра“, от които от втори курс са 36,8% (75 бр.), от трети курс – 31,9% (65 бр.) и 31,3% (64 бр.) са четвърти курс. От анкетираните студенти преобладава относителният дял на жените - 97,1% (198 бр.), а мъжете са 2,9% (6 бр.), което показва, че все още тази професия се предпочита предимно от жени. Средната възраст е $23,86 \pm 5,65$ (от 21 год. до 30 год.).

Професията на медицинската сестра е широкоспектрна, с голямо обществено значение, затова е регулирана професия. Медицинските сестри могат да се реализират в различни сектори и мрежа от заведения и институции в системата на здравеопазването. Един от тези сектори е педиатричната здравна помощ. Редица причини доведоха до подценяване на дейността на медицинската сестра в този сектор. В България е налице недостиг на медицински сестри, които избират да работят с деца. Това ни даде основание да проучим мнението на бъдещите медицински сестри след завършване на образованието си биха ли работили с деца. Почти половината от анкетираните студенти изразяват желание да работят в детското здравеопазване, като 51% от тях дават положителен отговор и изразяват желанието си за работа с деца, 21,1% биха работили, но само ако нямат друг избор. От респондентите $\frac{1}{4}$ (27,9%) не желаят да работят с деца (фиг. 1).

Фиг. 1 Разпределение на студентите от специалност „медицинска сестра“ според желанието им за работа с деца

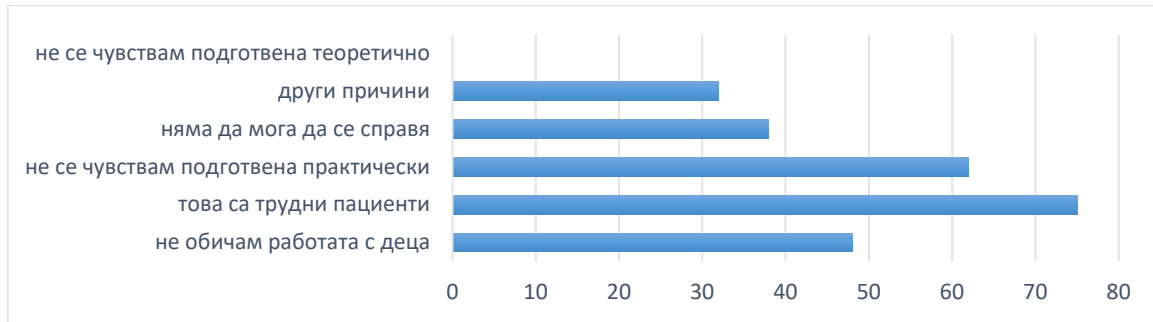
За да разберем дали опитът, който студентите придобиват в процеса на обучение влияе върху избора на реализация, съпоставихме курса на обучение с желанието им за работа с деца при което се установи силна статистическа зависимост ($p < 0,05$), видно от фиг. 2:

Фиг. 2 Връзка между курса на обучение и желанието на студентите от специалност „медицинска сестра“ за работа с деца

Анализът на резултатите показва, че с придобиването на по-голям опит студентите са ориентирани в желанията си и дават точни отговори. Видно е, че студентите от четвърти курс, които в момента са на преддипломен стаж и са преминали всички отделения под супервизията на медицинските сестри-наставници не се колебаят в отговора си, като 90,6% от тях биха работили с деца, а не желаят 9,4%. Прави впечатление, че няма четвъртокурсници, които биха работили, само ако нямат друг избор, което показва, че те са придобили реална представа за бъдещата им професионална реализация. Почти половината от студентите от трети курс (47,7%) желаят да работят с деца, 18,5% само ако нямат друг избор, а 33,8% (1/3 от тях) нямат желание да работят с деца. От второкурсниците, тези които желаят да работят с деца са едва 20%. Най-голям е дялът на тези, които се колебаят в отговора си и отговарят, че биха работили само ако нямат друг избор – 41,3%, а не желаят да работят с деца – 38,7%. Вероятно това се дължи на факта, че те все още не са придобили достатъчно знания и умения да отговорят на здравните потребности на децата, което е причина да се колебаят в отговора си. Това ни дава основание да твърдим, че с нарастване на курса на обучение и придобиването на по-голям опит от студентите от специалност „медицинска сестра“ се обуславя желанието им за работа с деца.

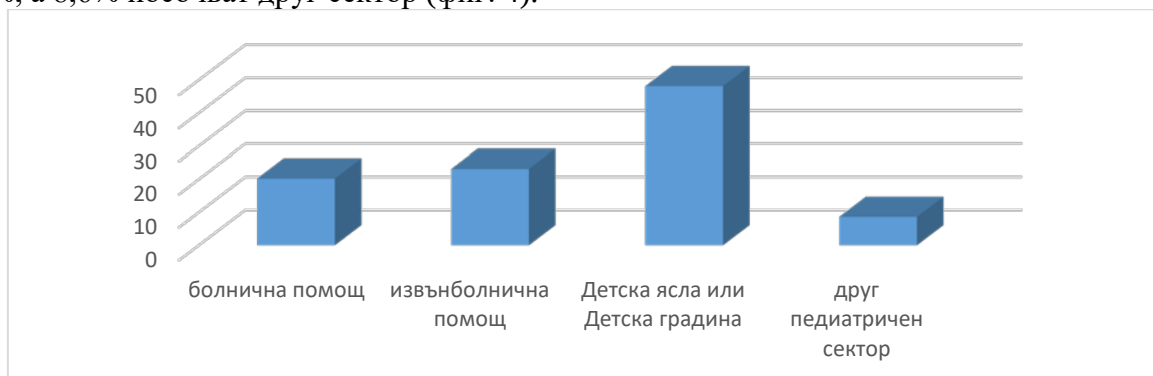
Студентите посочват различни причини за тяхното нежелание да работят с деца, като най-голям дял от тях смятат, че това са трудни пациенти – 75%, не се чувстват подготвени практически – 62%, не обичат да работят с деца – 48%, смятат, че няма да могат да се справят 38%, а 32 % съобщават за други причини. Прави впечатление, че липсват студенти, които не се чувстват подготвени теоретично. Сборът от процентите надхвърля 100%, но респондентите посочват повече отговори (фиг. 3).

Фиг. 3 Основни причини, според които студентите от специалност „медицинска сестра“ не желаят да работят с деца

Резултатите показват, че студентите се нуждаят от придобиване на практически умения, поради което смятат, че не са напълно подготвени за работа в тази част на здравеопазната система. Работата на педиатричната медицинска сестра се характеризира с редица специфични особености, които я отличават значително от тази на другите медицински специалисти. Добрата професионална подготовка и квалификация са предпоставка за осигуряване по-високо ниво на качеството на грижите и повишаване престижа на сестринската професия. Съгласно ЕДИ за специалността „медицинска сестра“ педиатричните здравни грижи се изучават по дисциплините: „Сестрински грижи в педиатрията“ – 20 ч. теория и 25 ч. упражнения, „Сестрински грижи за родилка и новородено“ – 10 ч. теория и 20 ч. упражнения, „Педиатрия с неонатология“ – 25 ч. теория и 20 ч. упражнения, „Детска педагогика и детска психология“ – 15 ч. теория и 15 ч. упражнения. Практическото обучение се осъществява в детските отделения на лечебните заведения, детски ясли и детски градини. Според 62% от анкетирания студенти основната причина да не желаят да работят с деца е недостатъчната практическа подготовка. Това поражда необходимостта от използване на разнообразни и многообхватни интерактивни методи на обучение при провеждане на учебно-практическите занятия, където чрез прилагане на теоретичните знания се изграждат и затвърждават практическите умения. Липсата на добра практическа подготовка на студентите относно педиатричните сестрински грижи са причина те се страхуват да работят с деца и да смятат, че това са трудни пациенти (75%) и не могат да се справят (38%).

От студентите, които изразяват желание за работа с деца най-голям дял от тях биха работили в детски ясли и детски градини – 48,1%, работа с деца в извънболничната помощ (ОПЛ, педиатър) – 23,1%, работа с деца в болничната помощ (детска клиника/отделение) – 20,2%, а 8,6% посочват друг сектор (фиг. 4).

Фиг. 4 Разпределение на студентите от специалност „медицинска сестра“ според предпочитаното работно място за работа с деца

Тези резултати определено показват една несигурност на медицинските сестри от детските отделения по отношение на грижите за деца. Поради това е необходимо да им се

предоставя възможност да се обучават в различните форми на следдипломно обучение и да повишават своята квалификация и в тази насока.

Изводи

1. От анкетираните студенти $\frac{1}{2}$ (51 %) изразяват желание да работят в детското здравеопазване, 21,1% биха работили, но само ако нямат друг избор, а $\frac{1}{4}$ (27,9%) не желаят да работят с деца.
2. От стажантите 90,6% изразяват желание за работа с деца, докато желаещите да работят в педиатричния сектор от втори курс са едва 20 %, което показва, че опитът, който придобиват студентите по време на обучението влияе върху нагласите им за работа с деца.
3. Основните причини за изразеното нежелание за работа с деца е мнението на бъдещите медицински сестри, че това са трудни пациенти – 75% и не се чувстват подготвени практически – 62%, което поражда необходимостта от използването на интерактивни методи на обучение при провеждане на учебно-практическите занятия.
4. Значителен дял от студентите (71,2%), които желаят да работят с деца предпочитат детски ясли и детски градини (48,1%) и извънболничната педиатрична помощ (23,1 %). Само 20,2% изразяват желание за работа с деца в болничната помощ.

Заклучение

Резултатите от настоящото изследване показват, че студентите от специалност „медицинска сестра“ притежават необходимите теоретични знания, но нямат достатъчна практическа подготовка за работа с деца, поради което те се чувстват несигурни и предпочитат да работят в друг сектор от здравната система. Най-ефективната форма на обучение във висшите медицински училища, което има мощна формираща роля е учебно-практическото занятие. Използването на интерактивни методи на обучение по време на упражненията за работа с деца е предпоставка и необходимо условие за поддържане познавателния интерес у обучаваните и изграждането на професионални умения, навици и клинично мислене.

Благодарност: Настоящото изследване е проведено в изпълнение на научноизследователски проект, финансиран от Съвета по медицинска наука в Медицински университет-София, договор № D-189/2025, от конкурс ГРАНТ-2025 с тема: „Въвеждане на интерактивни методи в практическото обучение на студентите в професионалното направление „Здравни грижи“.

Библиография

1. Добрилова, П., Георгиев, П., Роля на медицинската сестра в предоставянето на интегрирани грижи в общността, Сборник доклади от шеста научна конференция с международно участие: «Добри практики в здравните грижи», Враца, ЦМБ, 2023, 83-87
2. Добрилова, П., Маринова, П., Роля на медицинската сестра за подобряване качеството на медицинските услуги в условията на пазарна икономика, X Международна конференция «Съвременният модел на Европейския съюз и мястото на България в него», МВБУ, Бояна, 14-15 юни 2013, 816-820
3. Закон за лечебните заведения. ДВ бр.62, 1999, доп.бр.108, 2000
4. Закон за съсловната организация на медицинските сестри, акушерки и асоциираните медицински специалисти. Обн. ДВ, бр.46 от 03.06.2005 г.
5. Наредба №1/08.февруари.2011 г. за професионалните дейности, които медицинските сестри, акушерките, асоциираните медицински специалисти и здравните асистенти могат да извършват по назначение или самостоятелно, ДВ бр.15/18.02.2011
6. Стамболова, И., Философия на сестринството и добродетели на медицинската сестра, Сестринско дело, 40, 2008, №1, 13-15

7. Стефанова, К., Добрилова, П., Трудности в реализирането на холистичния подход в работата на медицинската сестра в първичната медицинска помощ, Сборник доклади от Трета научна конференция с международно участие: „Медико-социални аспекти в здравните грижи“, Враца, 2019, ЦМБ, ISBN 978-619-7491-23-4, 22-24
8. Стоянова В.,П. Добрилова, Ц. Джиганска, Разработване на модел за оценка на конфликти в болничната помощ и внедряването в практиката на професионалистите по здравни грижи на нови подходи и решения при управление на конфликтите, Сборник доклади от Трета Научна Конференция с международно участие: „Медико-социални аспекти в здравните грижи“, 2019, Враца, ISBN 978-619-7491-23-4, 116-124
9. Чаева, Г., 2008, Качеството на сестринските грижи като приоритет, Изд. „Артик 2001” ООД, София
10. Шаркова, М., Съвременни методи за комуникация с пациенти при възникване на медицински грешки, 2016, <https://mariasharkova.com>
11. Янкова, Г., Добрилова, П., Аспарухова, П., Стефанова, К., Владимирова, Е., Анализ на грешките в сестринската практика, Втора научна конференция с международно участие «Здравето – предизвикателство пред професионалистите по здравни грижи», Сборник доклади, Враца, ISBN 978-619-7491-04-3, ЦМБ, МУ - София, 2019, 102-106
12. Матвейчик ТВ. Сестринские ошибки как угроза безопасности пациентов. Медицинская сестра, 2014, (8), 45-50.

Адрес за кореспонденция: П. Добрилова, Катедра «Здравни грижи», Филиал «Проф. Д-р Иван Митев», гр. Враца към МУ-София, Враца 3000, бул. «Втори юни»179, e-mail& p.dobrilova@filialvratsa.mu-sofia.bg